

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo l gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema J. Krajec v Novem Mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

Fizol.

Pač srečna je tista kmetiška dežela, katera izvažuje svoje pridelke, kar jih sama ne potrebuje. Kaj izvažuje Kranjska? Živino, posebno prešiče, kuretino, jajca, kislo zelje, fižol, sadje. Na Dolenjsko spada teh pridelkov precej, namreč prvi štirje, zadnji trije pa na Gorenjsko in Notranjsko. Denarni skupiček, katerega Dolenjska za našete kmetiške pridelke udobi, je pa v primeri k obsežnosti dežele in njenemu prebivalstvu vendar le še majhen. Istina je, da so na Dolenjskem v splošnem večje kmetije, kakor na Gorenjskem in Notranjskem. Denarno premožnih, kakor pravimo, petičnih kmetovalcev je pa na Dolenjskem primeroma veliko manj, ne izvzemši niti grajščakov. O gospodarstvih, katera imajo svoj glavni denarni vir v gospodarstvu, se tukaj ne menimo.

V „Dolenjskih Novicah“ je bilo že večkrat rečeno, da je iskati vzrok tej gotovo ne veseli prikazni v tem, ker nimamo še železnice. No temu

bode kmalo pomagano. Toda rečeno je pa tudi že bilo, da je na Dolenjskem še dosti premalo goveje živine, ker je dosti preveč kislih travnikov, kateri bi se dali z umnim osušenjem v sladke spremeniti. Rečeno je pa tudi že bilo, da nam manjka na Dolenjskem kmetiške obrti. Danes rečemo pa še da nam manjka kmetiških pridelkov, kateri bi se iz Dolenjske izvažali, in za katere bi v deželo denar prihajal. In med takimi kmetijskimi pridelki je gotovo ne v zadnji vrsti fižol.

Kranjski fižol je sloveč, v trgovini jako iskan in dobro plačevan, le žal da se ga le še veliko premalo prideluje in to osobito na Dolenjskem, Gorenjci si v tej zadevi boljše pomagajo. Oni ga sadé kar cele njive in sicer pritlikavega, kateri kolov nič ne potrebuje. In prodajajo ga vsako leto najložje in prav dobro. Fižolu je namreč cena vedno neprimerno višja nego žitu. Fižolu pa tudi cena tako ne upada ter ne skače kakor žitu, ona mu je zelo vedno jednaka, dobra da prav dobra. Na Dolenjskem sadé fižol le ob robih njiv, ter sem ter tje posamezne grmiče med krompir, koruzo, korenje itd. Sadé ga tudi žal, med trte po

PODLISTEK.

Pismo iz Amerike.

Iz Amerike je pisal duhoven, ki je nedavno zapustil Dolenjsko, marsikaj zanimivega. Radi tega podamo tu nekaj iz njegovega lista svojim bralcem,

Obljubil sem pretekli teden pismo, obljuba pa dela dolg. — Tako-le je bilo na potovanju. Videl sem marsikaj lepega po mestih, kar me je zanimalo; najbolj pa mi je ugajala vinska pokrajina ob Reni, kjer sem gledal tiste Loreleifelsen. Videl sem tudi mnogo slabega, zato se ne čudim, da je bila v Hamburgu kolera, in da še mori drugod.

Po morju smo imeli krasno vožnjo, le dva dni je malo plašilo in potovalcem želodce preobračalo; meni je morska bolezen vso pot prizanašala. Hrana je bila dobra, zadostna, le zadnje dni pa je že malo ogrenela. Mladina je plesala in pela, dokler se je bolezen ni polastila, v boleznih pa je ležala po varniku vsa potrta —

potrta do smrti; niti še do jedi jej ni bilo mar, dasiravno jo je drago plačala.

Za jedno osebo se je pomnožilo število potovalcev na ladiji, pa otroče je kmalo umrlo in zdravnik, ki je priplul iz New-Yorka, razsodil je, naj se morju daruje.

Prišedši v New-York preskrbel mi je silni agent karto do Chicage in me opeharil za 5 dolarjev. V Jolietu sem obiskal g. Šušteršiča; lično cerkev ima in lepo opravo; res mnogo je storil v kratkem času. — Iz Jolietu v St.-Paul je prepeljala lokomotiva v jednej noči in v St.-Paulu sem odpravljal iz vratu revmatizem, katerega sem ujel med potjo v spalnem vozu. Predstavil sem se Prevzvišenemu, ki me je prijazno sprejel, opominjši, naj počivam nekaj dni. In tako sem tudi storil in čakal zabojev, kateri pa so še le prišli meseca oktobra. — Slovenski duhovniki so mi svetovali, naj bom nekaj časa kapelan, da se priučim angleščini, kajti tu se govori in uraduje le v angleškem jeziku — da stopim z vašo veljavo

vinogradih. Zelo ves ta fižol je takozvani nakolnik, ker potrebuje kolov, da se po njih kviško vpleta. Fižol nakolnik, je res da, naj bode že kakoršne koli vrste, za jed navadno najboljši, veliko boljši kakor pa pritlikovec. Toda cena pa mu ni nikakor toliko višja, da bi bil višji trud, in torej višji potrošek obdelovanja dobro plačan. Nakolnik v veliki, ali še celo v prav veliki meri pridelovati je skoraj kar nemogoče. Gorenjci pridelujejo v veliki meri pritlikav fižol, tako zvanega „hrovata“ sadé oziroma sejejo kar cele njive. Na Dolenjskem nam je poznat le jeden gospodar, kateri Gorenjce v tem posnemlje, in ta je gosp. Košak na Grosupljem. O tem možu gré pri nas vsako jesen od ust do ust govoric: „petnajst, dvajset, petindvajset štantov fižola ima“. In da ga leto za letom toliko seje je gotovo gospodarsko utemeljeno, sicer bi on tega ne delal.

Dolenjci, osobito večji posestniki, grajščaki, poprimite se torej setve fižola v veliki meri. Sejajte pritlikovca kar cele njive samega zasé, brez kake druge rastline vmes. Frišne gnojilve fižol nikakor ne potrebuje. Stori še prav dobro kakor drugi, da še celo kakor tretji pridelek po gnojitvi. Sejajte pa fižol tako, da ga bode lahko z vprego obdelovali, da vas bode obdelovanje manj stalo. Sejajte ga v vrste, zaznamovane z markerjem toliko narazen, da ga bode lahko z vprego opleli, to je okopavali. Za prodajo pridelka Vam ne bode treba toliko skrbi imeti, kakor za prodajo žita, kateremu Amerikanci, Rusi, Ogri vsako leto céno kar strašansko tlačijo, fižola pa niti ne pridelujejo. Fižolovca, dobro shranjena, ter v rezanico zrezana, res da po množini toliko

med zastopnike in ljudi. Nadškof mi je dal službo v nemški fari g. Starihe. Pobožen mož in dobra duša je ta Stariha. Zadovoljen sem, da je tako. Mislim pa, da ne bode dolgo tako in Marko pojde naprej, kakor slove ona: Danes tukaj, jutri tam. — V druge kraje, v druga mesta. Če mi ni všeč, pa drugam, kamor me popelje cesta.

V katoliški fari je župnik glava — in to v pravem pomenu besede. Kar on reče, ubogajo ga; udani so mu, oklepajo se ga, kakor dobri otroci svojega očeta. Ker se v državnih šolah ne poučuje verouk, imajo katoliške fare svojo farno šolo, samostan za šolske sestre, večinoma de N. D. Šolske sestre poučujejo ne samo deklice, marveč tudi dečke. V naši fari ima devet šolskih sestra, šest razredov. Seveda, da to stane župnijo mnoge denarja. Plačati mora župnika, škofa, kapelana, sestre, — vsaka dobi 300 dolarjev; plačati pa mora davke od poslopij, skrbeti za vso kurjavo v cerkvi, šoli, samostanu, župnišču, skrbeti za sirotišnico, za dijake v semenišču itd. To stane vsako leto več tisočakov. Katoliški živeti, to stane tu.

ne zaleže, kakor na istem prostoru pridelana žitna slama, toda redilna je pa bolj kakor slama.

Kar na mestu bi bilo, po Dolenjskem manj žita, pa več fižola pridelovati. Da črv fižolu jako škoduje, da ga zamore kar vsega uničiti, to je istinito. Ali kateri drugi rastlini pa prizanaša? In končno saj pač ne more biti čas daleč, ko bomo, če tudi ne po lastnem nagibu, lastni previdnosti, pa po ostri postavi primorani črvu splošno vojsko napovedati. Fižolu škoduje tudi kakor trti ali pa krompirju peronospera. A če škropimo z galico, imamo, hvala Bogu proti njej izdatno sredstvo — česar se je preteklo leto lahko prepričal vsakdo, ki se je hotel prepričati.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Mi Slovenci se moramo res boriti za vsako trohico pravic, ki se nam priznajo. Tako drobno so dobili narodnjaki v istrskem Podgradu; na njih pritožbo se je slednjič vendar določilo, da morajo oblastva sprejemati in reševati slovenske vloge te vrle občine.

Največo pozornost pa obrača nase Dunaj, kjer se minister Taafe prizadeva na vse kriplje, da bi zvaril novo večino. Pa bojimo se, da ga nima tistega vareža, ki bi zvarjene tudi skupaj obdržal, kako neki! — liberalni Nemci, slovanski Poljaki pa konservativni Nemci naj bi delali pod enim klobukom! Tako različne so misli in želje — pa naj se sporazumejo za enotno delovanje? Pravijo: verska in narodna vprašanja naj se za sedaj odložé pa naj se skrbi skupni za gospodarske

Skoro povsod so vpeljana društva. Možje, žene, fantje, dekleta imajo vsak svoje društvo. Vsak mesec zborujejo in ukrepajo razne stvari. Vsako teh društev ima posamezno večkrat v letu skupno spoved in obhajilo.

Z dovoljenjem župnikovim smejo si napraviti ples v društveni dvorani; eden izmed duhovnikov pa ves čas nadzoruje. Pijača takrat ni dovoljena; tu menim vina ali piva nimajo, pač pa vodo in limonado ter sladčice. Ko bi se jim ples ne dovolil, odšli bi drugam, kjer bi se ne vršilo vse tako nedolžno. Fantje in dekleta napravijo večkrat dostojno igro, denar pa obrnejo ves za cerkev. Tu vse tekmuje, ko je treba delati za katoliško reč; nihče ne vpraša, koliko bi zaslužil, če pomaga.

Vendar pa ne mislite, da so vsi katoličani svetniki. Tudi slabi, veri nasprotni katoličani so v Ameriki; med njimi se nahajajo Slovenci n. pr. Chicagi, Clevelandu in povsod, kjer nimajo svojega duhovnika. V cerkev prav mnogi ne hodijo, da si bi šli lahko v drugo cerkev, pač pa Slovenci kaj radi zahajajo v slabe hiše, — kjer denar

reči. Lepe besede. Pa kaj bodo porekli pa volilci, ki na priliko zahtevajo versko šolo, od katere liberalci nečejo slišati. Nemcem naj se zagotovi kar imajo; to se pravi: Slovani naj po gotovih krajih še dalje trpé krivico. Ali jih morda ne bode več bolelo? — Če jih bo pa bolelo, ali ne bodo zdihovali? — Nekdaj se je več psov grozno grizlo in klalo. Zajček je pritekel mimo; — vsi jo uderó za njim, in konec je klanju. Pa ko so ga vjeli, tu se je klanje še le prav začelo. Bojimo se, da se bode morda tako nekako godilo tudi v državnem zboru, ako se morda vendar za trenutek skrpilje nova večina. Slovanski liberalizem, koliko si zagrešil! Sicer pa še ni prav nič gotovo, da bi se ta želja ministrova spolnila. Grof Hohenwart, voditelj Slovincem in konservativnim Nemcem hoče marsikaj preurediti, ker vé, da sicer verni konservativci ne pristopijo k večini — ali to ni po volji liberalcem; Poljaki pa zopet pravijo, da brez Hohenwartovega kluba ne marajo vstopiti v novo večino. Tudi govoré, da se Slovani vendar ne smejo več zatirati. V prihodnjem listu bomo pač vže mogli povedati, kako bode, Bog daj, da se res izteče v blagor Avstriji, pa vedno jej zvestim Slovincem! Za Mladočeha pa se pri teh pogajanjih nihče nič ne zmeni. Da jih to peče, je lahko umljivo; a volilci bodo pa tudi kmalu prepričani, da jim Mladočehi prinesó z Dunaja le prazne rokó — in da so vse njihove obljube splavale po Donavi.

Kaj je novega po širokem svetu?

Največ hrupa po časnikih dela še vedno sleparija, katero so vganjali francoski liberalci

zapravljajo. O svetih zakramentih pa ni, da bi goyoril. In strašno je umreti takemu, ki tako živi, posebno v onih krajih, kjer ni slovenskega duhovnika, da bi se spovedal; tako vsaj so pravile angleške usmiljene sestre, ki imajo v bolnišnicah z bolniki (tudi s Slovenci) opraviti.

Kdor je v Ameriki zdrav in količkaj delaven, ta mora denar imeti; kdor ga nima, ta je bolan — torej ne more delati, ali pa je pijanec, igralec ali pa še kaj drugega. O slabi letni, o slabem zaslužku ne more tu nihče govoriti. Gotovo je, da se taki sprideni Slovenci ne tožijo s pismi domov, ker se drug drugega boje. Slovenci se dostikrat napijejo in razsajajo po mestu, da jih potem angleške novine imenujejo „Hune“, potomce Atilove, duhovnika pa, ki jih pride obiskat, kar „Hunenpriester“. Nekateri zapijejo po dolar na dan. K maši šel bi skoro vsak lahko v Ameriki, če tudi nimajo svojega duhovnika; a prav dosti jih to zanemarja tudi tam, kjer ga imajo. Kaj pa delajo med mašo? Kupijo si ti mesa, par sodčkov viva in je pijo ves božji dan. Najboljšega fanta

zlasti še židje pri družbi za prekop ozke zemlje, ki je med severno in južno Ameriko. Zapeljani Francozi so dali stotine, da tisočine milijonov — zgodilo se je malo, denarja pa ni. Zginil je v žepih gospodov-goljufov. Poslanci, ministri, z eno besedo najvišji gospodje so se dali podkupiti z več ali manj tisoč frankov. Dan za dnevom je znanih več goljufov. Tako dela brezveren liberalizem. — Francozi se bojé, da utegne ta škandal omajati republiko. Škodoval jej je gotovo več, kakor koli doslej. Kakov general naj se vstopi na delo — in pri vročehrvnih Francozih se lahko zgodi, česar sedaj nihče ne pričakuje. Ministerstvo je vže odstopilo. Poprej je pa napravil eden med njimi vendar še junaško delo; prepovedal je dva katekizma, ker se trdi v njih, da civilni, samo pred deželno gosposko sklenjeni zakon ni pravi zakon in pa, da se zakon ne sme nikdar ločiti. No to bode rešilo propalo Francijo!

Rusi pač več ne gledajo s takim dopadanjem na Francosko, kakor se je to prej včasih godilo, ko vidijo kako brezvestni ljudje tamo vladajo.

Angleški minister Gladeston skuša dolgo zatiranim katoliškim Ircem dati vse pravice, ki se jim spodobijo. Bode-li šlo ni še gotovo.

Piše se nam:

Iz Novega Mesta 10. januarja. — Naše katoliško društvo rokodelskih pomočnikov je pokazalo 8. t. m. vnovič, da se istinito trudi za vsestransko izobražbo svojih članov. Veselica, katero smo vže zadnjič naznanili v listu, je bila zopet taka, da smo bili z njo jako zadovoljni, in da smejo biti rokodelci ponosni nanjo. Pelo se je jako dobro, solospev „Slepec“

spridijo. Nekateri pa so zopet pošteni, daj je kaj; a slabih je več in dosti več.

Tukaj se život redi in pase; zato le pridi sem sestradan Slovenec, in spoštovan delavec boš, dobro boš živel in si mnogo prislužil: a če greš v Ameriko, idi v tak kraj, kjer imajo Slovenskega duhovna, sicer ne prineseš iz Amerike domov najbrže drugega, nego novih zmot, zapeljivih šeg, smrdljivo sapo in gnilo telo. Najbolj pošteni Slovenci so v Calumetu in ti tudi največ zaslužiš.

Tu mora vsak oštir na leto plačati 1000 dolarjev davka in zato je po pivnicah popivati drago; če pa pošlješ iskat, dobiš v pivnici za malo denarja mnogo pijače. Naj se pijanec le malo opoteka, ali naj le malo zavpije, precej ga prime policaj in ga odpelje (take gospode vozijo) v ječo, kjer plača 10 dolarjev, to je 24 gold., če pa nima, pa mora 30 dni v delalnico.

Še hujši davek je od slabih hiš — vsak mesec 100 dolarjev, če pa policaj ktereга najde v nezadacani slabi hiši, plača dotični grešnik 24 dolarjev t. j. čez 57 gold. Najhuje je pa še

pa je bil po mnenju vseh kar izboren. Častitati moramo vrlemu pevcu, da je prejel od Boga tako milo doneč jasen glas. Deklamaciji sta dopali — zlasti pa kazali pridnost dotičnih deklamatorjev.

V kupletih nam je pomočnik C. zasolil marsikako resnico — a ob enem provzročil dovolj smeja. G. načelnik pa je v svojem kratkem govoru nekoliko opomnil po znanej encikliki o delavskem vprašanju sedanje družbinsko stanje med delavci, kaŕoč da je rešitev edino v krščanski veri. Zlasti pa je z živo besedo vabil gg. mojstre, naj se pridno vdeležujejo kot podporni člani nedelskih shodov, na katerih se bode razven družih reči prav posebno govorilo o socialnem vprašanju; zatrjeval je, da bode vsakdo čul kaj dobrega in koristnega.

Igra „Zamujeni vlak“ ni prav posebno lahka; ali naši rokodelci so vse težave premagali ter jo istinito dobro predstavljali — posebno še „mojster Peter“ pa „župan“. Prva hvala v tem, se ve da gré gospodoma učiteljema katera se nikoli ne ustrašita truda pri podučevanju društvenih članov.

Veselica je bila jako dobro obiskana, tombola v spodnjih prostorih kaj živahna in postrežba g. oštirja Jakše-ta vse hvale vredna. S prostovoljnimi darovi pa smé kaj zadovoljno biti načelnštvo.

Iz Suhora. — Dne 5. januarja smo spremili k večnemu počitku truplo č. g. župnika Martina Tomca. Pokojni gospod je zbolel 22. decembra na pljučnici. Prehladil se je v svojem poklicu, ker je imel 3 dni zaporedoma ob najhujšem mrazu oddaljen sprevod. Hitra zdravniška pomoč ni mogla več rešiti življenja prerano umrlega vrlega gospoda. Pogreb je bil, dasiravno v zelo neugodnem zimskem času veličasten in pokojnemu gospodu dostojen. Skazalo je zadnjo čast svojemu blagemu tovarišu in dobremu prijatelju 9 preč. g. duhovnov iz sosednih farâ in 2 č. g. frančiškana iz Rudolfovega. Sprevod je vodil velečastni gospod dekan iz Semiča, nagrobnico pa je govoril č. g. župnik Šveiger, kateri je s svojo ginljivo in jedrnato besedo ganil mnogobrojno število zbranih poslušalcev do glasnega joka. Štirje g. učitelji in g. Navratil so za-

peli pred župno hišo „Blagor mu“. v cerkvi „Nad zvezdami“ in na grobu „Jamica tiha“. — Bog nam daj kmalu zopet prav dobrega in skrbnega gospoda naslednika; pokojni gospod pa naj v miru počiva na strani svojega tovariša g. Škofica. —

Bolezen „koze“ nas le noče zapustiti; komaj ta ali uni ozdravi, že je zopet drugi napaden. Šla je že od Božiča zaprta. Bog nas skoraj reši tega ostudnega in nevarnega gosta. —

Iz Dobrle Vasi na Koroškem 5. januarija. — Evo Vam prvi dopis v novem letu. Mnogo in raznotere tvarine bilo je pisanega in vsakovrstnega razpravljanja po zbornicah, shodih itd. v preteklem letu. Tudi so se v državnem zboru zopet tako krepko potegnili vrli kranjski poslanci za nas uboge koroške Slovence, in naše teptane pravice. Res. iz srca jim moramo hvaležni biti, ker sami ne zamoremo še toliko, da bi imeli lastne zastopnike v državnem zboru. Tudi v deželnem zboru nam ni mnogo pomagano z dvema poslancema. Torej smo res potrebni pomoči sosednih bratov. Za kar — hvala jim in slava! Tudi mi je omeniti, da niso čisto preslišali naši slovenski bratje uljudne prošnje iz Dobrle Vasi za prebrane časnike v 275. štv. cenjenega „Slovenca“, ker došle so pošiljatve vrlih rodoljubov na R. Vigele (v zadnji prošnji po tiskovni pomoti Vizele) ter na podružnico sv. Cirila in Metoda za Priblo Vas, za kar se jim tem potom pristrčno zahvaljujemo. Hvala jim lepa, prosimo še na daljne naklonjenosti, kakor tudi še druge naročnike slovenskih listov; in posebno še slavna bralna društva, da se blagovolé nas spomniti tudi v novem letu, ter slediti lepemu zgledu prvih. Ne verjel bi človek, da se ni sam prepričal, koliko da zamorejo stari časniki, če se razdele med ljudstvo, kateremu je to pač vse eno, če dobode en mesec pred ali pozneje, ker berilo ostane eno in isto. In če dobodo letnike prejšnjih let, to je ravno tako dobro. Ker malo, da vsaki številki je kakov članek ter govor ali podučni ali zabavni spis, iz katerega se še vselej zamore kaj učiti. Torej mislim, da se dragi slovenski bratje ne bodo več dalje

to, da stoje imena takih ujetih pijancev ali nečistnikov po časopisih; v njih največ tudi lahko bereš slovenska imena.

V zadnjem „Amerikanskem Slovencu“ sem bral, da so ubili v Chicagi nekega Jamnika iz Novega Mesta, ki je zapustil udovo z dvema otrokoma. Ubijalci so A. P., K. P. in F. Take ubijalce pa navadno tukaj obesijo; no pa ta je še le drugi dan umrl.

Tu imajo šolski otroci soboto za prosti dan in vsaki dan šolsko mašo. Birmo bomo v kratkem imeli; tukaj nimajo otroci botrov in k birmi smejo le taki, ki so vže bili pri svetem obhajilu.

Lepega zvonjenja pogrešam, navadno je pri vsaki cerkvi le jeden zvon. — Ledu se ne manjka zdaj in mladi Amerikanci se po ledenih trotoarih kar pridrsajo v šolo, po leti pa pridrve na velocipedih. Vreme je zdravo, kjer je suho. Duhovnika zdravijo zdravniki brezplačno (on je vada) in vse železnice ga vozijo za polovično ceno. Vino ni drago — Kalifornijec je dobra pijača; pivo je pa še ceneje.

Tukaj so zmagali demokratje — ti bodo bolji za cerkev in za kmete. Tu sme vsak voliti, ki je tukaj eno leto, če tudi ne plača nikakoršnega davka. Voljen zamore biti, kedor je tu šest let.

Nedelja se tu strogo praznuje, niti pisem ne dobivamo ob nedeljah. — Mr. Sotolli, papežev kelegat je bil v St.-Paylu. Nadškof Ireland je povabil vse duhovnike iz St.-Pavla in Minneapolisa na večerjo v hotel. Tu sem videl moža; govoril je latinsko; z angleščino mu gre, kot meni. Nadškof Ireland je najveljavnejši mož, jako vplivna oseba v Ameriki. Pridiguje tudi po cerkvah raznih ver: protestantov, episkopalov, metodistov itd. Dobil je samo pri enem protestantu 50000 dolarjev za duhovsko semenišče, katero sedaj zida. Tudi imamo po vseh cerkvah peto sv. mašo (Hochamt) ob nedeljah ob 10. uri. Traja pa ta služba božja od 10—12 ure. To je strašno, mene že vse boli od nedeljskega stanja in govorjenja. Ti dobri Nemci pa hočejo le vse dolgo imeti, če je kratko, pravijo, to ni bila velika maša. Pri vas doma so pač ljudje drugačni. Sprejem pri družinah

pomišljali, koristiti in pripomoči na ta način koroškim rojakom v prosep naroda slovenskega — v tužnem Korotanu.

Domače vesti.

(Presvitli cesar) so darovali za pogorevce v Dolenji Vasi novomeškega okraja 300 goldinarjev.

(Udanostne izjave [pisma] mil. g. knezoškofu) so poslale zopet sledeče občine iz Dolenjskega: Kostelj ob Kolpi; Sv. Križ pod Kumom (Svibno, Dobovec in polovica fare Št. jurske); Velika Loka pri Trebnjem; Raka in Sušje pri Ribnici.

(Mestno hranilnico) ustanoviti je sklenil soglasno mestni zastop Novomeški v svoji zadnji seji, ter volil odsek, ki ima potrebno ukreniti, da se ta sklep kmalu uresniči.

(Prestavljen) je c. kr. okrajni živinozdravnik g. A. Falakovski iz Kranja v Kočevje.

(Hud mraz) in sedaj veliko snega — taka je naša zima; 13. t. m. smo imeli tukaj 20 stopin mraza po Reomiru, — Krka je dobila nad mostom vže ledeno odejo. Huda zima je pa tudi drugod. Snega je grozno po Bosni in nižje po Balkanu. Na Hrvatskem, v Primorju so razsajali strašni viharji — padal tudi sneg, kjer ga sicer vže dolgo ni bilo. 3. tega meseca je pobelil sneg celo Rim, kar je kaj redka prikazen.

(V Trebnjem) je umrl 9. januarja g. Vinko Vrhovšek, trgovec in posestnik, previden s sv. zakramenti v 44. letu svoje dōbe.

(Umrli je) v Sodražici dné 8. jan. tamošnji posestnik in trgovec, znani gospod Ivan Šega v 66. letu svoje dōbe. — V Krškem je pa 7. t. m. vpokojeni davkarski nadzornik g. Florijan Jerman v 64. letu. Blaga pokojnika naj v miru počivata!

(V Boštajnu) so napravili lepo božično slavnost; 200 šolskih otrok je bilo za božič obdarjenih z obleko. Posnemanja vredno!

(Grde kozé) so se precej razširile po Belem Kranjskem; radi tega so prepovedani sejmi v Metliki in Črnomlju. Ljudje tožijo, da jim je to v veliko zgubo

je tak: smodko dobiš — to je povsod; pred te pa postavi se posoda da vanjo pljuneš, potem pa kramljata in se gugata na stolih — o stoli, teh je tu, in koliko vrst! Saj v sobi ne najdeš družega, kakor le divane, zofe, gugala, pamele in voziče. Če si bolj domač, dobiš tudi pijače.

Rad bi se že z vami čč. patri vsedel in se zabaval, kakor veste, da smo včasih, ali predaleč sem in najbrže pojdem še dalje. Kaj naj med Nemci delam, saj imajo duhovnikov, da „shajajo“. Odsvetujejo pa mi slovenski duhovniki zapustiti to nadškofijo, češ, da dobim dobro faro, kjer bom živel brez skrbi. No, to vse tudi jaz vem, vem tudi, da so Nemci boljši katoličanje, nego Slovenci, s katerimi je dosti posla, ker niso navajeni plačevati za cerkev itd. ter se zmirom izgovarjajo, naj plača državna kasa. — Moja plača je vsaki dan tri dolarje in hrana, seveda z mašami. Stanujem pri župniku.

Kaj hočemo — prav je, da se zabrani razširjanje boleznih kolikor mogoče.

(Za popravo cerkve v Hočevju nad Krko) so darovali v Ameriki bivajoči Jože Zlatorepec iz Brahanje vasi dobrepoljske fare, in njegovi tovariši 110 goldinarjev. To je lepo, da rojaki tudi na tujem ne pozabijo svoje domovine.

(Usmiljeni bratje v Šent-Vidu na Koroškem) so ravnokar razposlali izkaz, kako so delali v preteklem letu v svoji bolnišnici. Iz njega razvidimo, kako veliko so storili v polajšanje bolnim trpinom. Sprejeli so v svojo bolnišnico 1107 bolnikov, med njimi iz Kranjskega 63. Umrlo jim jih je 67, v bolnišnici pa ostalo še 55. Kako je potrebna pri nas taka bolnišnica! Bog daj, da se kmalu vresniči upanje, da se ti gospodje dobrotniki človeštva naselijo na Dolenjskem. (Govori se z gotovostjo, da res ta čas ri daleč.) — Ob tej priliki priporočamo tudi prav toplo vsem, ki imajo premoženje, sprejmite in obdarujte usmiljenega brata, kadar pride pobirat miloščino za bolnike!

(Smilite se ubogih ptičkov!) Grozno trpé sedaj naši krilati pevci, ko je bela odeja zagrnula hrib in dol. Lakota in mraz sta hude reči. Mrazu bi jih še varoval gorak kožušek, katerega jim je dal stvarnik; ali želoček ne dobi hrane. Vrzite tu in tam na okno ali kamorkoli zrnc, drobtinice ali kar si bodi, da si ubožice drobne potolajijo lakoto. Povračevale Vam bodo spomladi obilo, ko Vam bodo preganjale škodljivi mrčes, pa razveseljevale Vas s svojim živahnim prepevanjem.

(Iz Krškega) se nam poroča: Mostovina čez Savski most pri Krškem se je izdatno znižala počenši dné 1. t. m. Pešči, ki so plačevali prej 2 kr. tje in nazaj, so sedaj prosti mostovine; mostovina preje 68 kr. za dvovpreženi voz, se je znižala na 48 kr., mostovina za dvovpreženi voz Krških mestjanov pa znaša sedaj 32 kr., preje pa 48 kr. — Iz tu priloženega odloka c. kr. okrajnega glavarstva Krškega od dné 14. septembra 1892 št. 17.680 razvidite, kako „mastno“ odškodnino za pašo poleg tukajšnjega strelišča dobivajo tisti posestniki, kateri svoje živine ob času strelnih vaj ne smejo zganjati na pašo, ampak jo morajo imeti ta čas v hlevu. Odlok kaže, da je dobil posestnik J. Urbanc iz vasi Brege, ker ni 20 dni mogel pasti 7 glav goveje živine in pa 6 svinj, zato celih 29 krajcarjev. — Kako so gospodje računili, res ne umemo — samo prašali bi: Kje dobimo moža, da bode za 29 kr. redil 7 glav goveje živine pa 6 svinj 20 dni v hlevu? — Žreti je morala žival tiste dni vendar-le.

(Okrajna posojilnica v Krškem) imela je lani 185.000 gld. prometa, 153 gld. čistega dobička in 1361 gld. združnega zaklada. Občni zbor te zadrage bode 5. marca ob 10. uri dopoldne v šolskem poslopju s sledečim dnevnim redom: 1. Nagovor ravnatelja. 2. Račun načelnštva in poročilo nadzornikov. 3. Volitev načelstva in nadzornikov. 4. Predlogi.

(„Südmark“) nemško društvo, ki ima namen po Slovenskem kupovati posestva ter naseljevati na njih Nemce, dobiya podporo iz pruskega Berlina. Kaj bi se govorilo, ko bi kako naše društvo dobivalo podporo iz Rusije?!

(„Vatrogasec“ [ognjegasec]), ki izhaja v hrvatskem jeziku na Reki, smo vže večkrat omenili. Priporočamo ga gasilnim društvom v naročbo. Hrvatski jezik izobraženi Slovenec lahko umé.

(„Primorski list“) nam je došel v prvej številki. Jako mičen je, namenjen, kakor naše „Novice“, da podučuje preprosto slovensko ljudstvo na pravej katoliškej podlagi, kako naj dosega časno in večno srečo. Rodoljubi, katerim je mogoče, sezite po tem listu! Pokazimo, da nam je istinito pri srcu sveta katoliška in slovenska stvar, kakor jo je zastopal I. katoliški shod v Ljubljani!

(Cerkvena glasba.) „Missa pro defunctis ad IV. voces in aequales aut una voce cum organo“ (Maša za mrtve, uglasbena za 4 glasove ali za eden glas in spremljevanje z orgljami) je dal v Ljubljani na svitlo znani cerkveni skladatelj P. Angelik Hribar. Natisnil je lepo delo Milic v Ljubljani; cena je 50 kr. Da je delo gotovo izvrstno, priča vže ime g. komponista — toplo je priporočamo našim organistom.

(„Popotnikov koledar za slovenske učitelje“), katerega je sestavil g. Mihael Nerat, urednik „Popotnikov“ je zlasti za učitelje kaj priprava knjižica. Razven navadnih koledarskih reči ima popolen imenik šolskih oblastnij, učiteljšč, ljudskih šol in učiteljskega osebja po slovenskem Štirskem, Kranjskem, Primorskem in slovenskem delu Koroške. Koledar bode prav dobro došel vsem, ki imajo opraviti s šolskimi reči. Tiskala ga je „Tiskarna sv. Cirila“ v Mariboru.

Družba sv. Cirila in Metoda.

25 let je minulo, kar imamo v Avstriji vstavo. Taki dogodki se navadno obhajajo slovesno — ahi pri nas je ob tej priliki vse nekako tiho, pobito. Od kod to?

Vstava je vravnava državne vlade, po katerej ljudstvo voli svoje zastopnike v državni zbor — in kar so ti sklenili in potrdila tudi gosposka zbornica t. j. imenitni za državo zaslužni možje, katere pokličejo cesar sami v zbornico, samo to sme vladar potrditi kot za vse veljalno postavo. Vže to kaže, da je vstava neka lepa naprava: ljudje si dajó tako rekoč sami postave in prostost je sploh mnogo večja kakor v absolutnih državah, v katerih daje postave kar vladar sam ne oziraje se na ljudstvo. — Toda pri nas je bil brž od začetka volilni red tak, da so imeli večino nemški liberalci. Lahko si mislite, da niso sklepali postav, ki bi bile posebno všeč Slovanom, moristne cerkvi katoliškej. Pa še to, kar so dobrega sprejeli v vstavo, niso dali odkritosrčno — mislili so naj hodi le njim prav, pa drugim narodom ne. Ker smo se pa Slovani vendar le posluževali vstavnih pravic — so se jeli Nemci jeziti ter skušati, vstavne pravice nam odrekat. Paragraf 19. naše vstave n. pr. zagotavlja vsem narodom enake pravice, njihovim jezikom enako veljavo v uradu, šoli itd. Kako lepo je to napisano: vsi enaki; vsakdo naj se izobražuje v svojem jeziku, nikdo se ne sme zatirati! Toda v resnici je reč popolnoma drugačna. Slovani, posebno še mi Slovenci, še nikjer nismo dobili vseh po vstavi nam zagotovljenih pravic. Zlasti pa se imamo pritoževati radi šole. Na Kranjskem smo se morali boriti, da smo si pridobili narodno ljudsko šolo — po družih deželah še ni popolnoma taka, kakoršna bi morala

biti — ali na Koroškem je kar v nemških pesteh slovenski otrok. Z nepopisnimi težavami so si priborili gori narodnjaki par šol — a še tam se naproti stavijo grozne ovire. Razven tega se po novih postavah tudi cerkvi jemlje vpliv po šolah; pri nas še tega ne čutimo toliko — pač pa po deželah, kjer so skupno prebivalci različnih ver. Ali glejte, Nemci in Lahji so si osnovali še društva, katera hočejo med Slovenci skrbeti za nemške šole. da bi se naši otroci ponemčevali in z materinim jezikom vred zgubili večinoma tudi vero ali saj versko gorečnost svojih očetov — postali liberalni nemčurji!

Temu nasproti smo osnovali Slovenci šolsko družbo sv. Cirila in Metoda v ta namen, da snuje šole na verskej in narodnej podlagi za slovenske otroke posebno ob mejah našega jezika, sploh po krajih, kjer so v nevarnosti slovenski otroci, da se v šoli ponemčijo ali poitalijančijo; družba sv. Cirila in Metoda si hoče prizadevati, da ohrani našo dečo slovensko in katoliško.

Kedo ne vidi, da je taka družba res vse hvale pa tudi podpore vredna? Radi tega jo je I. slovenski katoliški shod jako toplo priporočal — seveda z željo, naj se skrbi, da jo bodo vodili možje, ki so res vneti rodoljubi in odkritosrčni katoličani. Vsak pameten človek mora temu pritrditi, če hočemo imeti slovensko in katoliško šolo, se morajo pač truditi za njo le Slovenci in pa katoliki, ne liberalci. Glejte „družba sv. Mohora“ je v tacih rokah, je pod škofovim pokroviteljstvom, pa koliko smo dosegli mi maloštevilni Slovenci! Čuli ste to zadnjič. Ko bi se kako podobno osnovala naša družba sv. Cirila in Metoda, koliko več bi se dalo še doseči, kakor sedaj!

Zato, domoljubni Slovenci, ki premorete kaj, krepko podpirajte to šolsko društvo. Naj ga ne bode narodnjaka, ki jej ne bi bil član, ako mu le pripuščajo njegove denarne razmere; zlasti pa naj ga ne bode Slovenca, ki bi se ponašal s svojim rodoljubjem, morda še po družih po strani pogledoval — pa ne bil še ud družbe sv. Cirila in Metoda. Kot vrli katoličani vemo, da nam velela četrta zapoved ljubiti svoj narod, svoj jezik, zato ga hočemo ljubiti dejansko, podpiraje družbo sv. Cirila in Metoda. — Prizadevajmo pa si, da dobi res in ohrani podlago, katera nam bode porok za verno katoliško delovanje pa tudi za obilno podporo naših rojakov.

Kupi se 15 mernikov

spomladnega ječmena za seme. Ponudbe s ceno naj se pošljejo grajščini Breitenau pošta Novo Mesto. (27—1)

Lepo posestvo

obsegajoče 4 sobe in kabinet; jedna soba in kabinet se lahko odda za samce, ker ima poseben vhod; odda se v najem 11. februarja t. l. Natančneje se izve pri lastniku Fran Kastelicu, trgovcu v Kandiji. (26—1)

Poslano.

„De mortuis nil nisi bene“. pa tudi o živih nikar storiti trditve ali širiti domnevanja, kojih polnega pomena sam prav ne umeješ! Opozorjen sem na „Dolenjske Novice“ z dné 15. decembra 1892 in sicer pod članom „Piše se nam“ na vrstici: „Gospa se je bajé močno prehladila vozé se iz Kostanjevice ter vsled tega obolela“.

Kaki povod je tema vrsticama? — prazna zofistika!

Toliko pisatelju omenjenih vrstic, — in o tem ne besedice, ne črkice več!

Grebenc,
sodni pristav.

Preklic.

Denar, za katerega sem dolžila dijaka Mihaela Škrbinc-a, sem sama založila in tudi našla. Zato s tem očitno prekličem, kar sem kjerkoli o njem govorila.

Novo Mesto, dné 12. januarija 1893.

(25)

Ana Dular.

Potrjim srcem naznanjamo podpisani vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest o smrti predragega gospoda

Janez-a Šega-ta,

posestnika, trgovca, občinskega svetovalca, odbornika in krajnega šolskega sveta predsednika,

kateri je 8. januarja t. l. ob pol peti uri zjutraj, po dolgi bolezni, previden s svetimi zakramenti za umirajoče, v 66. letu svoje dóbe mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb bode v torek, dne 10. t. m. ob 9. uri zjutraj.

Ranjki bodi priporočen v blagi spomin

(20)

Žalujoča rodbina.

Stebri za ograjc.

Kmetijska podružnica potrebuje za ograditev trtnice kakih 10 hrastovih stebrov. Ponudniki naj bi blagovolili se javiti predstojništvu kmetijske podružnice v Novem Mestu.

(23)

V najem se odda z blagom vred

prodajalnica

z mešanim blagom, katera je v jako lepem kraju na Dolenjskem in zraven cerkve. — Več se izve pri vredništvu „Dol. Novic“.

(21—)

Tik deželne ceste in mostu na Krki je naprodaj

lepo posestvo,

katero je še v jako dobrem stanu, ter se sestoji z hiše s štirimi sobami, kuhinje, jedilne shrambe in dveh kleti pod hišo

(19—1)

Lahko in prijetno delo,

ki daje lep postranski zaslužek, ponuja se osebam, katerim njihova postranska opravila puščajo nekoliko prostega časa, Kdor bi želel lotiti se tega dela, piše naj upravnistvu tega lista ter naj nad naslovom zunaj na zavitku zapiše št. 232.

Emerik Kerčelič v Mokronogu prodaja prostovoljno vse svoje

posestvo

in sicer novo hišo blizu sodnije, katera se pa sestoji iz treh sob, shrambo za jedila, kuhinjo s štedilnim ognjiščem (šparherdom), na dvorišču 1 svinjak in drvarnico, 1 njivo, hosto, vrt, kozolec z dvema oknoma in vinograd v Brezovici. — Hiša je pripravna za kakega penzionista. Kupna cena se izve pri prodajalcu, katera se bo tudi lahko v obrokih plačala. Hosta in vinograd se prodasta tudi na dele.

(17—1)

1000 mernikov koruze,

stari mernik po 1 gld. 45 kr. ima na prodaj Jakob Paučič na Velikem trgu št. 75 v Novem Mestu.

(265—3)

Krepki deček

se sprejme takoj v mesarsko obrt pri posestniku in mesarju Jožefu Windischerju v Kandiji pri Novem Mestu.

Do 100.000 reznik

ameriških trt, Riparije, Othelo, Huntington in York-Madeire, ki so dobre za cepljenje ali za koreninčenje, so naprodaj. — Cena je od 4—10 gold. za 1000 komadov. Pošljejo se po pošti. Več se izve pri

Martin-u Colariču,

posestniku v Slinavcih.

(22)

pošta Kostanjevica, Dolenjsko.

Kočijaž,

ne premlad, pošten in trezen, čeden po vnanjosti in zadržanju, ter je dober in zanesljiv voznik, sprejme se 15. februarja, ali pa tudi poprej v grajščini Pleterje pri Št. Jerneju. Plača je 8 gold. in hrana pri grajskem oskrbniku. Žato službo naj se samo zanesljivi oglašijo.

Stopnice iz celih hlodov (Blockstufen) in iz suhega hrastovega lesa kupuje G. Tönnies v Ljubljani, kamor naj se tudi pošiljajo ponudbe.

(24—1)

BRATA SCHWEIGER

v Črnomlju

priporočata svojo zalogo pravih naravnih,
belih in drugih

istrijskih in dalmatinskih vin.

Vzorci se pošiljajo brezplačno in
poštne prosto. (11-2)

Na prodaj

je pôd z malim pôdom, senico in pôdnikom na eni strani, s pristreškom pa na obeh straneh. Dalje je tukaj tudi naprodaj 1000 mernikov ovsa. Več se izve pri lastniku Janezu Udoviču v Gorenjih Ponikvah, št. 12 pošta Trebnje. (5-2)

Hiša v Cirklah

na državni cesti, katera je pripravna za vsako kupčijo, se po jako nizki ceni in iz proste roke z ali brez zemljišča prodaja. Več se izve pri Josipu Hummerju v Celju. (12-2)

V kavarni gosp. Schmidta v Novem Mestu se v drugo roko oddajo ti-le časopisi: „Slovenski Narod“, „Südsteierische Post“, „Figaro“, „Wiener Karicaturen“ und „Das Neue Illustrierte Blatt“. (14-2)

Na prodaj.

Janez Jontez, posestnik v Dolini, fare Boštanj pri Kržišah prodaja svoje gospodarsko poslopje, mlin in žago. Žaga je v jako dobrem stanu, skoraj čisto nova. Več in natančneje se izve pri lastniku. (3-2)

Lepo posestvo

v gorenjih Šmarjetskih Toplicah obstoječe iz 28 oral zemljišča, 3 hiš, z lepo hišno opremo, kuhinja s šteditnim ognjiščem (šparherdom), 2 vodnjakov, 2 vrtov, 3 kleti, 2 pôdov, 2 senic, 9 svinskih hlevov, 2 hlevov, drvarnice, 18 štantov kozolec s podstreškom, pepelavnice za lug (potaše) kuhati in kovačnice z orodjem. Vse je še v jako dobrem stanju in se takoj prodaja pod ugodnimi pogoji. — Več o tem pové

Marija Barborič

(9-2)

v Gor. Toplicah, pošta Šmarjeta.

Amerikanske reznike in vkoreninjene trte Riparija in York Madeira prodaja po jako nizki ceni grajsko oskrbnitvo gradu Raka pri Krškem. (4-2)

Fran Čuden,

urar,

preje J. GEBA,

v Ljubljani, Slonove ulice štev. 11,

se priporoča in uljudno vabi preč. duhovščino in slav. občinstvo na ogled svoje velike izborne zaloge najraznovrstnejših žepnih ur, zlatih, srebrnih in nikelnatih, stenskih ur z nihalom, ur s stojalom in ur budilnic (Weckeruhren), ur z godbo in godbenih valčkov v ličnih politiranih omaričah, raznovrstnih verižic, prstanov in uhanov.

Cene žepnim uram so naslednje:

Najfinejše nikelnate ure	od gl.	4.20	do	6.—
„ srebne ure s ključem	„	7.50	„	10.—
„ srebne remontoir-ure	„	7.50	„	12.—
„ iste z dvojnimi oklepom	„	9.—	„	18.—
„ zlate ure za dame	„	16.—	„	35.—
„ zlate ure za gospode	„	24.—	„	130.—

Budilke po gl. 2.80, fine. garantirane po gl. 3.40.

Garantiram povsem za poštenost pri meni kupljenega blaga; za zanesljivost mehanizma pa eno leto jamčim. — Cenjeni naročniki se mogó prepričati, da moje blago ni zamenjati z dunajskim blagom, vzlic temu, da prodajem dobro blago za res nizko ceno.

Popravila izvršujem točno in zanesljivo ter jamčim za dobro izvršbo. — Vnanjim naročnikom postrežem po želji z obratno pošto. (215-7)

Ilustrovane cenike pošljem na zahtevanje po pošti brezplačno in poštne prosto

Učenca,

krepkega, zdravega, lepega obnašanja in s potrebno šolsko izobražbo sprejme v svojo prodajalnico z železnino in špecerijskim blagom.

Adolf Gustin

v Novem Mestu.

(264-3)

Naprodaj je v Škocjanu, štev. 27 čisto nov in jako dober

harmonium

pod ugodnimi pogoji. Več in natančneje se izve pri lastniku. (10-2)

Služba mežnarja in organista

v Mirni peči je po novem letu za oddati. Stanovanje je prosto za eno osebo. — Pisane ponudbe naj se pošiljajo župnijskemu uradu v Mirni peči. (267-3)

Od novega leta dalje se bodo na drobno prodajale

deske

iz mehkega lesa in sicer vsako saboto na žagi v Soteski.

Gozdarski urad v Soteski

(262-3)

pošta Dvor.